

Komunikat prasowy

Agencji UE ds. narkotyków z siedzibą w Lizbonie

EUROPEJSKI RAPORT NARKOTYKOWY NA ROK 2020: NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

Zakłócenia związane z COVID-19 oraz siła rynku narkotykowego niosą ze sobą nowe zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa w Europie

(22.9.2020, LIZBONA — **ZAKAZ PUBLIKACJI do godz. 11.00 czasu środkowoeuropejskiego / 10.00 czasu lisbońskiego**) Bardzo duża dostępność wszystkich rodzajów narkotyków, produkcja narkotyków w Europie oraz substancje o bardzo dużej sile działania należą do najważniejszych problemów wskazanych obecnie przez **agencję UE ds. narkotyków (EMCDDA)** w **Europejskim raporcie narkotykowym 2020: Tendencje i osiągnięcia**¹. W swoim najnowszym przeglądzie rocznym — sporządzonym w rocznicę 25 lat działalności monitorującej — agencja opisuje sytuację narkotykową na koniec 2019 roku oraz niedawne zmiany spowodowane pandemią **COVID-19** na początku 2020 r.

Do najnowszych zmian wskazanych w raporcie należą: rekordowe konfiskaty kokainy i duże konfiskaty heroiny; zwiększenie skali produkcji narkotyków syntetycznych; oraz problemy dotyczące konopi indyjskich o dużej sile działania, nowych syntetycznych opioidów oraz tabletek ekstazy o wysokiej zawartości MDMA. Bazując na nowych szybko przeprowadzonych badaniach **EMCDDA** (z wiosny 2020 r.)², raport zawiera też przegląd zakłóceń wynikających z **COVID-19** w odniesieniu do używania narkotyków i rynku, mogących mieć długookresowe konsekwencje dla europejskich służb antynarkotykowych i organów ścigania. Pojawiają się obawy, że innowacyjne modele dystrybucji narkotyków wypracowane w okresie ograniczeń, a także gospodarcze skutki pandemii w społecznościach narażonych na zagrożenia, dodatkowo utrudnią wyzwania już istniejące wskutek ogromnej podaży narkotyków.

Europejska komisarz do spraw wewnętrznych Ylva Johansson stwierdza: „W *Europejskim raporcie narkotykowym 2020* podkreślono zagrożenia powodowane przez produkcję niedozwolonych środków odurzających i handel nimi dla zdrowia i bezpieczeństwa obywateli UE. Działalność zorganizowanych grup przestępczych na intratnych rynkach narkotykowych, a także rekordowe poziomy konfiskat kokainy i duże ilości konfiskowanej heroiny wyraźnie wskazują na utrzymujące się ryzyko związane z przestępczymi próbami wykorzystywania łańcuchów dostaw, szlaków żeglugowych i dużych portów do przemytu narkotyków. Zagrożenia dla zdrowia stają się jeszcze większe wskutek wzrostu dostępności wszystkich rodzajów niedozwolonych środków odurzających. W nowym unijnym dokumencie Agenda i plan działania UE w zakresie środków odurzających na lata 2021–2025 ujęto polityczne i strategiczne ramy skutecznego i kompleksowego radzenia sobie z narkotykowymi wyzwaniami w zakresie bezpieczeństwa i zdrowia publicznego poprzez wdrażanie wszystkich odpowiednich instrumentów na poziomie lokalnym, krajowym, unijnym i międzynarodowym”.

Sytuacja narkotykowa w Europie do 2020 r.: najważniejsze informacje

W tegorocznej analizie wskazano następujące najważniejsze kwestie:

Coraz częstsze przechwytywanie dużych dostaw narkotyków — Coraz częstsze konfiskaty dużych ilości kokainy, haszyszu i coraz większej ilości heroiny transportowanych drogą morską budzi obawy związane z infiltracją przez zorganizowane grupy przestępcze legalnych łańcuchów dostaw, szlaków żeglugowych i dużych portów.

Coraz istotniejsza rola kokainy w kontekście europejskiego problemu narkotykowego — Wzrosła czystość kokainy i zwiększyła się liczba osób podejmujących leczenie po raz pierwszy. Konfiskaty kokainy osiągnęły rekordowy poziom (181 ton, 110 000 konfiskat).

Obawy związane z możliwością częstszego używania heroiny i istniejącymi konsekwencjami takiego działania — W latach 2017–2018 ilość heroiny skonfiskowanej na terenie UE prawie się podwoiła (wzrosła z 5,2 do 9,7 ton) i stale odbierane są zgłoszenia dotyczące produkcji heroiny w UE. Wskazuje to na konieczność zachowania większej czujności w celu wykrywania wszelkich oznak zwiększonego zainteresowania konsumentów tym narkotykiem. W niektórych krajach dostęp do substytucyjnego leczenia uzależnienia od opioidów pozostaje ograniczony.

Zrozumienie wpływu konopi indyjskich o dużej sile działania i nowych produktów na zdrowie publiczne — Haszysz i marihuana zawierają obecnie średnio około dwukrotnie więcej THC niż dziesięć lat temu. Wskutek tego konieczne jest dokładniejsze bieżące monitorowanie rynku, gdy pojawiają się też nowe formy konopi indyjskich (np. koncentraty, produkty jadalne).

Większa i zróżnicowana produkcja narkotyków w Europie — W Europie są w dalszym ciągu produkowane znane i nowe narkotyki na potrzeby rynków lokalnych i globalnych. Wiąże się to z wykrywaniem większej liczby laboratoriów i miejsc produkcji, a także wykorzystaniem bardziej zróżnicowanego zestawu chemikaliów.

Stać dostępność produktów z MDMA o wysokiej sile działania przypomina o konieczności zwiększenia świadomości wśród użytkowników — Innowacje oraz zwiększenie skali produkcji narkotyków syntetycznych w Europie wskazują na coraz większą dostępność tabletek o wysokiej zawartości MDMA oraz substancji w proszku o wysokiej czystości, stanowiących poważne zagrożenie dla zdrowia osób, które ich używają. Wyraźnie widać konieczność interwencji skierowanych na szkody powodowane użyciem narkotyków w klubach i na innych imprezach.

Coraz bardziej złożona sytuacja na rynku środków odurzających stwarza wyzwania dla ustawodawców i stanowi zagrożenie dla zdrowia — Substancje mniej powszechne i niekontrolowane stają się w niektórych krajach coraz większym problemem: konfiskuje się większe ilości ketaminy, GHB (kwasu gamma-hydroksymasłowego) i LSD (dietyloamidu kwasu lizergowego) oraz zgłaszane są obawy dotyczące tlenu azotu (gaz rozweselający) i nowych benzodiazepin.

Konieczność wprowadzenia nowych narzędzi i innowacyjnych strategii służących zwiększeniu skali leczenia wirusowego zapalenia wątroby typu C — Zapewnienie osobom przyjmującym narkotyki drogą iniekcji większego dostępu do działań profilaktycznych, badań i leczenia w zakresie wirusowego zapalenia wątroby typu C ma kluczowe znaczenie dla wyeliminowania zakażeń w tej grupie. Wprowadzenie ulepszonych technik diagnostyki i nadzoru w celu identyfikowania osób przewlekle chorych zakażonych wirusem ma istotne znaczenie dla zapewnienia odpowiedniego leczenia.

Przedawkowanie narkotyków jest coraz częściej kojarzone ze starzejącą się grupą osób — W latach 2012–2018 liczba przypadków przedawkowania narkotyków w grupie osób w wieku ponad 50 lat zwiększyła się o 75%; szacuje się, że w 2018 r. liczba zgonów spowodowanych przedawkowaniem wyniosła 8300. Śmierci wskutek przedawkowania opioidów można zapobiec przez odpowiednio szybkie podanie naloksonu.

Nowe substancje psychoaktywne stanowią coraz poważniejszy problem — Przez ostatnie trzy lata w Europie nowe substancje psychoaktywne wykrywa się po raz pierwszy w tempie około jednej na tydzień; w 2019 r. wykryto 53 substancje.

Pojawienie się nowych syntetycznych opioidów stanowi niepokojący przykład nieustannej zdolności adaptacyjnej rynku — W 2019 r. wykryto po raz pierwszy osiem niekontrolowanych nowych syntetycznych opioidów (niektóre z nich należą do zróżnicowanych i nowych grup substancji), co budzi nowe obawy dotyczące zdrowia publicznego.

Zakłócenia spowodowane pandemią COVID-19: wyzwania

W raporcie przedstawiono ustalenia z szybko przeprowadzonych badań EMCDDA i opisano, w jaki sposób wiele służb antynarkotykowych musiało zamknąć lub ograniczyć swoją działalność w początkowym okresie ograniczeń, ale zdołało się dostosować i wprowadzić innowacje (np. poprzez telemedycynę), aby zapewnić szybki dostęp do leczenia i innych rodzajów wsparcia. Wpływ kryzysu na wzorce używania narkotyków był na początku mieszany: zaobserwowano oznaki zmniejszającego się zainteresowania substancjami powszechnie używanymi w sytuacjach towarzyskich (np. MDMA, kokainą), lecz w niektórych grupach wyraźnie wzrosło użycie innych substancji (np. konopi indyjskich, nowych benzodiazepin). Początkowo nastąpiły zakłócenia dostaw substancji na lokalnych rynkach narkotyków, co skutkowało ich niedoborami i wyższymi cenami, jednak ta tendencja może się odwrócić wraz z luzowaniem środków ograniczenia kontaktów personalnych.

W raporcie ukazano też, jak zorganizowane grupy przestępcze szybko dostosowały swoje metody działania, zwłaszcza na poziomie detalicznym. Wskutek wpływu ograniczeń w przemieszczaniu się na handel narkotykami na ulicach konsumenci i dealerzy przeszli na rynki obsługiwane w darknecie, mediach społecznościowych oraz w ramach usług dostaw paczkowych i domowych. Z monitorowania rynku narkotykowego wynika, że na poziomie hurtowym zmniejszył się przemyt lotniczym transportem pasażerskim, lecz skala przemytu drogą morską była podobna, jak przed pandemią. Nie ucierpiały też znacznie produkcja narkotyków syntetycznych i uprawa konopi indyjskich w Europie.

Dyrektor EMCDDA Alexis Goosdeel stwierdza: „Pandemia COVID-19 miała natychmiastowy zakłócający wpływ na użycie narkotyków, ich detaliczną podaż oraz działanie służb antynarkotykowych. Uwidoczniła też szczególne potrzeby osób, które używają narkotyków. Choć długookresowe skutki pandemii dopiero będą poddane ocenie, w krótkim okresie już można zaobserwować zmiany, takie jak większe zainteresowanie wykorzystaniem technologii cyfrowych na rynku narkotykowym oraz innowacjami w leczeniu uzależnienia od narkotyków w formie rozwiązań e-zdrowia i m-zdrowia. Musimy mieć jednak świadomość, że wraz z ujawnianiem się gospodarczych następstw kryzysu, niektórzy członkowie naszych społeczności staną się bardziej podatni na problemy narkotykowe i wchodzenie na rynek narkotykowy, a to będzie wywierać dodatkową presję na nasze służby, które już są znacznie obciążone. Musimy zatem działać szybko, aby rozpoznawać i zwalczać nowe zagrożenia wynikające z tej szybko zmieniającej się sytuacji”.

Przewodnicząca zarządu EMCDDA Laura d'Arrigo podsumowuje: „W czasie gdy publikujemy tegoroczny *Europejski raport narkotykowy* i obchodzimy 25-lecie działalności monitorującej prowadzonej przez EMCDDA, stoimy wobec poważnego problemu narkotykowego, pogłębianego skutkami pandemii COVID-19. Europejskie wyważone podejście do zagadnień narkotykowych jest bardzo ważne, jeśli chodzi o reagowanie na złożone zagrożenia, jakie niedozwolone środki odurzające powodują dla zdrowia i bezpieczeństwa. Bieżący raport, jak nigdy dotąd uzmysławia nam, że obiektywna ocena sytuacji narkotykowej w Europie ma zasadnicze znaczenie dla określenia skutecznych środków reagowania i wyznaczenia razem planu na przyszłość”.

⁽¹⁾ Europejski raport narkotykowy (w języku angielskim) oraz podsumowanie najważniejszych kwestii (w 24 językach) są dostępne na stronie internetowej www.emcdda.europa.eu/edr2020. Dane, na podstawie których opracowano raport, znajdują się w Biuletynie statystycznym 2020 www.emcdda.europa.eu/data/stats2020. Sytuacja narkotykowa jest analizowana dla okresu odniesienia do końca 2019 r.

⁽²⁾ Więcej informacji: www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19 i www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources